

سوالات متن درس دهم علوم و فنون ادبی دهم

۱- تلاش شاعران ایران از قرن..... تا میانه قرن..... موجب شد زبان و ادب فارسی در شرق و شمال شرق، ماورالنهر، خراسان و سیستان گسترش یابد.

جواب: سوم - میانه قرن پنجم

۲- تلاش شاعران ایران از قرن سوم تا میانه قرن پنجم موجب شد زبان و ادب فارسی در شرق و شمال شرق یعنی.....و..... گسترش یابد.

جواب: ماورا النهر - خراسان - سیستان

۳- عوامل مهم پیشرفت و گسترش زبان و ادبیات فارسی در قرن سوم تا میانه قرن پنجم را بنویسید.

جواب:

الف: گرایش شاهان در جلب عالمان و ادیبان به دربار

ب: شکرکشی ها و فتوحات غزنویان

پ: توسعه مدارس و مراکز تعلیم

۴- در قرن سوم تا میانه قرن پنجم چه پدیده‌های عمده‌ای برای زبان فارسی رخ نمود؟ (تغییرات زبان)

الف: گسترش فارسی دری و آمیزش آن با کلمات و لغات نواحی مرکزی و غربی ایران ب: در آمیختن زبان فارسی با لغات زبان عربی

پ: آمیختگی با واژه‌ها نام‌ها و لقب‌های غیر رایج در عصر غزنوی و سلجوقی

۵- چرا (در قرن سوم تا پنجم) هر چه زمان می‌گذشت آمیختگی زبان فارسی با واژگان عربی بیشتر می‌شد؟

زیرا در مدارس آن عهد عمدتاً تحصیل علوم دینی و ادبی میسر بود و به همین سبب شاعران و ادیبان بیش از هر چیز با زبان و ادبیات عربی آشنا می‌شدند.

۶- زبان فارسی چگونه به هندوستان راه یافت؟

لشکرکشی‌های متعدد محمود غزنوی و جانشینان او

۷- زبان فارسی در هندوستان چه جایگاهی داشت؟

در اندک زمانی در میان هندوان نه تنها زبان سیاسی-نظامی بلکه زبان مقدس قلمداد گردید.

۸- تاحدودی نیمه دوم قرن پنجم و آغاز قرن ششم، شعر فارسی همچنان تحت تأثیر سبک.....و..... است.

دوره سامانی و غزنوی

۹- سخن شاعرانی چون ناصر خسرو قبادیانی یادآور است سروده‌های سخنوران..... است.

قرن چهارم

۱۰- تحول اساسی شعر این دوره (قرن سوم تا قرن پنجم) در چه زمینه‌هایی صورت گرفت؟

گروهی از شاعران این دوره در عین تقلید از پیشینیان هر یک از ابتکارات و نوآوری‌هایی دارند که باعث دگرگونی و تحول در سبک سخن فارسی شد.

انوری و هم سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند. تحولی که سنایی و انوری در غزل ایجاد کردند باعث شد که در قرن هفتم شاعران بزرگی در غزل ظهور کنند و این نوع از شعر فارسی را به اوج برسانند.

۱۱- موضوع قابل توجه در شعر نیمه دوم قرن ششم علاقمندی شاعران به سرودن لطیف و زیباست.

غزل های

۱۲- انوری و هم سبکان او در آوردن در غزل بسیار کوشیدند .

مضامین دقیق

۱۳- تحولی که و در غزل ایجاد کردند باعث شد که در قرن هفتم شاعران بزرگی در غزل ظهور کنند و این نوع از شعر فارسی را به اوج برسانند.

سنایی و انوری

۱۴- دو تن از شاعران معروف آذربایجان را نام ببرید. خاقانی- نظامی

۱۵- مرکز ادبی مهم که در نیمه دوم قرن ششم در شکل گیری شیوه ی خاصی از شعر فارسی موثر بود حوزه ادبی.....و.....(عراق عجم) است.

فارس و نواحی مرکزی

۱۶- یکی از شاعران حوزه ادبی فارس و نواحی مرکزی(عراق عجم) را که در تجدید سبک بسیار تاثیرگذار بود را نام ببرید.

جمال الدین عبدالرزاق اصفهانی

۱۷- سبک شعر در نیمه دوم قرن ششم و اوایل قرن هفتم متحول شد و عمدتاً با شیوه شاعران پیش از آن متمایز گردید و مقدمه ظهور سبک..... در شعر فارسی شد .

سبک عراقی

۱۸- شعر قرن سوم تا نیمه قرن پنجم از نظر سبک گویندگی و موضوع چه تغییری پیدا کرد و در چه رشته هایی به کار گرفته شد ؟

شعر این دوره از نظر سبک گویندگی و موضوع تنوع یافت و در شاخه ها و رشته هایی همچون مدح، طنز، هجو، وعظ و حکمت، داستان سرایی، تغزل و حماسه به کار گرفته شد.

۱۹- یکی از ویژگی های شعر فارسی در قرن سوم تا نیمه قرن پنجم تاثیرپذیر برخی از شاعران ازو..... است .

ادبیات عرب و مضامین شعری

۲۰- کدام شاعران در قرن سوم تا نیمه قرن پنجم از مدح شاهان و انتساب به دربار ها پرهیز می کردند؟ ناصر خسرو سنائی

۲۱- ناصر خسرو به سبب پابندی به از دربارها کناره می‌گرفت.

اعتقادات خاص دینی

۲۲- پس از ناصر خسرو هم - که ابتدا مدیحه گوئی بود - در دوره دوم حیات شعری خود به سیر و سلوک معنوی پرداخت.

سنایی

۲۳- تحول روحی و معنوی سنایی چه تاثیری در شعر فارسی گذاشت؟

آغازی برای دگرگونی عمیق در شعر فارسی گردید آن چنان که به پیروی از وی بسیاری از شاعران به تصوف و عرفان روی آوردند و شاعران بزرگی چون عطار و مولوی ظهور کردند.

۲۴- خروج شعر از دربار ورود آن به خانقاه چه تاثیری بر آن گذاشت؟

موضوعات آن گسترش یافت و بر سادگی بیان، قدرت عواطف، عمق افکار و اندیشه‌ها که موضوع شعر فارسی بود افزوده شد و خانقاه‌ها نیز در شمار پشتیبانان و پناهگاه‌های شعر فارسی در آمدند.

۲۵- مضامین برجسته شعر این دوره (قرن سوم تا نیمه قرن پنجم) را نام ببرید.

حکمت و دانش و اندیشه‌های دینی،

بد بینی شاعران نسبت به دنیا و بریدن از آن، شکایت از روزگار، بیان ناخر سندی فرزندانگان از اوضاع زمانه ی خویش و طرح نابسامانی‌های اجتماعی

۲۶ - قرن و یکی از مهم ترین دوره های کمال و گسترش نثر فارسی است پنجم و ششم هجری

۲۷- در نیمه قرن پنجم با دوره نثر فارسی مواجه می شویم و در قرن ششم و اوایل قرن هفتم آن را در حال می یابیم

دوره بلوغ - پختگی و کمال

۲۸- دلایل عمده توجه نویسندگان به فارسی نویسی را در قرن پنجم و ششم بنویسید .

الف: گسترش عرفان و تصوف

ب: شکل گیری دولت سلجوقی و بهره‌گیری از دبیران و نویسندگان تربیت یافته در خراسان و عراق

۲۹- ویژگی اصلی نثر موزون به کارگیری است

سجع

۳۰- نثر موزون یا آهنگین با بهره‌گیری از جمله‌های کوتاه خود را به نزدیک می‌کند.

شعر

۳۱- نثر موزون را به کمال رساند.

خواجه عبدالله انصاری

۳۲- آثار کدام نویسنده را می‌توان سرآمد همه نثرهای موزون فارسی به شمار آورد؟ خواجه عبدالله انصاری

۳۳- منظور از نثر فنی چیست؟

منظور از نثر فنی آوردن آرایه‌های ادبی فراوان امثال و اشعار گوناگون از عربی و فارسی و اصلاحات علمی است.

۳۴- دوره رواج نثر فنی کدام قرن است

قرن ششم

۳۵- نخستین نمونه نثر فنی کدام کتاب است و اثر کیست؟

کتاب کلیله و دمنه اثر ابوالمعالی نصرالله منشی

۳۶- نثرهای زبان فارسی را به ترتیب نام ببرید. (در قرن پنجم و ششم)

الف: نثر ساده

ب: نثر موزون

ج: نثر فنی

د: نثر مصنوع

۳۷- ویژگی‌های زبانی شعر قرن پنجم و ششم را بنویسید.

الف: از میان رفتن لغات مهجور فارسی نسبت به سبک خراسانی

ب: فراوانی ترکیبات نو

ج: کاهش سادگی و روانی کلام و حرکت به سوی دشواری متون

د: ورود لغات زبان ترکی و مغولی به زبان فارسی

۳۸- ویژگی‌های ادبی شعر قرن پنجم و ششم را بنویسید.

الف: رواج و اوج‌گیری بیشتر قالب‌های شعری به ویژه غزل و مثنوی

ب: رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی

پ: توجه بیشتر به آرایه‌های ادبی

ت: به کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار در شعر

۳۹- ویژگی های فکری شعر قرن پنجم و ششم را بنویسید.

الف: ورود اصطلاحات عرفانی

ب: فراوانی وعظ و اندرز در شعر

ج: فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی

د: رواج هجو در شعر

ه: رواج حس دینی

و: رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی

۴۰- ویژگی های عمده نثر فارسی در قرن پنجم و ششم را نام ببرید.

الف: استفاده از آرایه های ادبی مانند موازنه، مراعات نظیر، تشبیه

ب: حذف افعال به قرینه

ج: کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی و اصلاحات علمی و فنی

د: رواج نثر داستانی، تمثیلی و عرفانی

ه: آوردن مترادف ها و توصیف های فراوان

و: کاربرد آیات احادیث و اشعار در متن

ز: استفاده از ترکیب های دشوار